

מסורת הש"ס

(א) [לעיל כ"ז: (ב) [מוספתא סנהדרין פ"ו (א) (א) [סע] (ד) [אבות פ"א מ"ו וע"י שבת קמ. (ה) [ב"מ נו. ע"ש פס"י ד"ה עמיתו, (ו) [בב"ק מירל' מוספות על קושא' זו ע"ש וע"י מוס' וזכום קב. ד"ה אין לי וכו', (ז) [וע"י מוס' יצמות קב. ד"ה אין עומד מוס' וזכום טו. ד"ה מיושב, (ח) [ע"ש על הגליון בנסת"ר יע: במוס' (א).]

תורה אור השלם

1. ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה' לפני הכהנים והשופטים אשר יהיו בימים ההם: דברים טו ז. 2. לא יקום עד אחד באיש לבל עון ולכל קטאת בכל חטא אשר יקטא על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר: דברים טו טו. 3. כל בבורה בת זמל פנימה ממשבצות וקב לבושה: תלמים מה יד לא תעשו: ג'ל במשפט לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול בצדק תשפט עמיתך: ויקרא טו טו.

הגהות הב"ח

(א) גמ' ליתו יפה יפה כי טעם (ב) רש"י ד"ה וכל וכו' דלוקימנא. ג"כ לעיל בדף טו רש"י ע"כ:

גליון הש"ס

גמ' למישרי בתגריה. עי' נדרים סד קב.:

הגהות הגר"א

[א] במשנה העשועה. נמחק (דקא' גס על שגגה עם זדון העדות. ובידוע' הגירס' זדונית):

מוסף רש"י

שבועת העדות. שמי' הכתוב עליה קרן שבעה. שנאמר (ויקרא ה) ושמעה קול אלה (יוסא עד.). הוי דן את חבירך לכף זכות. על כל מה ששמעתי עליו אמור שנמכון לזכות עד שמדע צבירור שאני ק. שאל אלה דן ק ידוע אמת מן השמים לזכות כמו שפירש בפסוק עמיתך (אבות פ"א מ"ו. וע"י שבת קכב.). עם שאתך בתורה כרי. עמיתך, עם אמת (ע"י ב"מ נו.).

שבועת העדות פרק רביעי שבועות

ל.

עין משפט
גור מצוה

א א מ"י פ"י מהל' שבועות הל' א סמג לאון רמא: ב ב מ"י שם פ"ט הל' ב סמג שם: ג ג מ"י פ"א שם הל' יב: ד ד מ"י שם הל' יג: ה ה מ"י שם הל' יד [ופ"י מהל' שגגות הל' א]: ו ו מ"י פ"ט מהל' עדות הל' ב ועי' ב"מ סמג לאון קיד עוש"ע ח"מ ס' ז ספ"ד ד וס' ר' קנעף א: ז ז ח ט מ"י פכ"א מהל' סנהדרין הל' ג סמג עי' קו עוש"ע ח"מ ס' ח ספ"א א וספ"י ג: ח י מ"י שם הל' א: ט ט מ"י פכ"א מהל' סנהדרין הל' ו פכ"א מהל' סנהדרין הל' ו עוש"ע י"ד ס' רמג ספ"י ח עוש"ע ח"מ ס' טו ספ"י א: [

רבינו הגנאל

מנ"ה שבועת העדות נוהגת באנשים ולא בגוים כו'. סוגיא. שבועת העדות נוהגת באנשים ברחוקים ובשבים בראיון להעיד בפני ב"ד ושלם בפני ב"ד מפי עצמו ומפי אחרים אין חייבין עד שיכפרו בהן בב"ד: מנא ליה עדות באנשים כו' בנשים שנאמר ועמדו שני האנשים בעדים הכתוב מדרב כו'. פשוט היא: ת"ר ועמדו שני האנשים מצוה בירודין שיעמדו. א"ר יהודה שמעתי שאם רצו ב"ד להושיב את שניהם מושיבין ואיזהו אסור אחד יושב ואחד עומד. אחד מדבר כל צרכו ואחד אומר לו בצדק תשפוט עמיתך ד"א קצר דברך וישיב ד"א תשפוט עמיתך הוי בצדק תשפוט עמיתך דין את כל האדם לכף זכות. עמיתך עם שאתך בתורה ובמצות השתדל לדנוי יפה. שנאמר בצדק תשפוט עמיתך. שלח ליה רב יוסף לרב נחמן עולא חברו עם שאתך בתורה ובמצות השתדל לי לחנופי ליה. הדר אמר למישרא תגריה

שבועת העדות. מנהגי מ"י. תימה אמאי לרין קרא דעבד פסול לעדות כפ' החובל (ב"ק דף פח). מלל יומתו אבות על צניס תיפוק ליה משום דגמרין לה לה מאשה: **שלישה אין באין לדין.** אבל אי בעדים איירי אחי שפיר דאורחא דמילתא דיון דסגי בתיב דלא אמו טפי אבל הבאים לדין כל בעלי דינין רגילין לנא: **כל כבודה בת מלך פנימה.** וא"ת השתא נמי דאירי בעדים מנא ליה למעוטי נשים דלמא הא דנקט קרא אנשים משום דכל כבודה בת מלך יש לומר דגבי עדים ע"כ לרין לנא דלון עד מפי עד כשר אבל לדין יכולה למסור טענותיה ביד אחר: **מצוה בבע"ד דינין שיעמדו.** ואפ"ר יהודה מודה ואמר הכא דין או בעדים דמלוא שיעמדו כדאמר' בסמוך וקשה דפסק כתרל דמועד קטן (דף כה. וסס) משמע דועמדו לא משמע עמידה דנפקא לן קריעה מעומד מויקס איזב ויקרע ופריך אלן מעתה ועמד ואמר ה"נ והסתיר דין עומד וזין ויזב ומשני

התם לא כחז ועימדו ואמר הכא כמיז ויקס ויקרע וי"ל דועמד שאין מעשה לאחריו כי הכא משמע ודאי עמידה אבל ועמד שם מעשה לאחריו כי התם ועמד ואמר לא משמע עמידה כמו (כמויות דף כב). עמידה וקידשה ועמידה ונשאת (ב"ב דף קנט). ועמד וכחז כל נכסיו לאחר (שם דף קלג). והא דאמר לה בתי עמודי צס"פ מלות חלילה (יצמות דף קו. וסס) דמשמע דבעינן חלילה מעומד לא משום דכתיב ועמד ואמר כדפי' ועוד דא"כ הויא עיכובא כדכתיב פפרשה ככה דככה עיכובא הוא אלל אמן לה לעמוד משום דמלוא בעלי דינין לעמוד כדאמר הכא והיא אומר לה לעמוד ולטעון או שמא לחלוק משום דחלילה הויא כגמר דין: **שאם רצו ב"ד להושיב כו'.** וההיא דסנהדרין פרק כהן גדול (דף יט). דלמר ליה שמעון בן שטח ינאלי עמוד עד רגליו ועידי כך אחי דלל כר' יהודה ולדליה צשעת גמר דין הוה ולא (ס) צשעת קבלת עדות שהוא תחלת דין: **למאי ש"ח אי כו'.** המ"ל להפוכי צזומיה כדאמר' פרק כל כתיב הקודש (שבת דף קיט). תימי לי דכי אחי אורכא מרבנן קמי לדינא לא מגנינא רישא אצי כדיא עד דמהפכי צזומיה: **למישרי צ"ה תגריה.** כשנאלו שני דינים צבת אחת דאס כל דין אחד תחלה לרין להקדימו כדאמרין בסנהדרין (ד' מ). כקטן כגדול תשמעון אי נמי עשה דכבוד המורה עדיף כדאמרין פרק בתרא דכתובות (דף קו.). אי

שבועת העדות. מנהגי מ"י. תימה אמאי לרין קרא דעבד פסול לעדות כפ' החובל (ב"ק דף פח). מלל יומתו אבות על צניס תיפוק ליה משום דגמרין לה לה מאשה: **שלישה אין באין לדין.** אבל אי בעדים איירי אחי שפיר דאורחא דמילתא דיון דסגי בתיב דלא אמו טפי אבל הבאים לדין כל בעלי דינין רגילין לנא: **כל כבודה בת מלך פנימה.** וא"ת השתא נמי דאירי בעדים מנא ליה למעוטי נשים דלמא הא דנקט קרא אנשים משום דכל כבודה בת מלך יש לומר דגבי עדים ע"כ לרין לנא דלון עד מפי עד כשר אבל לדין יכולה למסור טענותיה ביד אחר: **מצוה בבע"ד דינין שיעמדו.** ואפ"ר יהודה מודה ואמר הכא דין או בעדים דמלוא שיעמדו כדאמר' בסמוך וקשה דפסק כתרל דמועד קטן (דף כה. וסס) משמע דועמדו לא משמע עמידה דנפקא לן קריעה מעומד מויקס איזב ויקרע ופריך אלן מעתה ועמד ואמר ה"נ והסתיר דין עומד וזין ויזב ומשני

התם לא כחז ועימדו ואמר הכא כמיז ויקס ויקרע וי"ל דועמד שאין מעשה לאחריו כי הכא משמע ודאי עמידה אבל ועמד שם מעשה לאחריו כי התם ועמד ואמר לא משמע עמידה כמו (כמויות דף כב). עמידה וקידשה ועמידה ונשאת (ב"ב דף קנט). ועמד וכחז כל נכסיו לאחר (שם דף קלג). והא דאמר לה בתי עמודי צס"פ מלות חלילה (יצמות דף קו. וסס) דמשמע דבעינן חלילה מעומד לא משום דכתיב ועמד ואמר כדפי' ועוד דא"כ הויא עיכובא כדכתיב פפרשה ככה דככה עיכובא הוא אלל אמן לה לעמוד משום דמלוא בעלי דינין לעמוד כדאמר הכא והיא אומר לה לעמוד ולטעון או שמא לחלוק משום דחלילה הויא כגמר דין: **שאם רצו ב"ד להושיב כו'.** וההיא דסנהדרין פרק כהן גדול (דף יט). דלמר ליה שמעון בן שטח ינאלי עמוד עד רגליו ועידי כך אחי דלל כר' יהודה ולדליה צשעת גמר דין הוה ולא (ס) צשעת קבלת עדות שהוא תחלת דין: **למאי ש"ח אי כו'.** המ"ל להפוכי צזומיה כדאמר' פרק כל כתיב הקודש (שבת דף קיט). תימי לי דכי אחי אורכא מרבנן קמי לדינא לא מגנינא רישא אצי כדיא עד דמהפכי צזומיה: **למישרי צ"ה תגריה.** כשנאלו שני דינים צבת אחת דאס כל דין אחד תחלה לרין להקדימו כדאמרין בסנהדרין (ד' מ). כקטן כגדול תשמעון אי נמי עשה דכבוד המורה עדיף כדאמרין פרק בתרא דכתובות (דף קו.). אי

עם שאתך בתורה ובמצות השתדל לדנוי (ס) יפה רב עולא בריה דרב עילאי הוה ליה דינא קמיה דרב נחמן שלח ליה רב יוסף עולא חברנו עמית בתורה ובמצות אמר למאי שלח לי לחנופי ליה הדר אמר למישרא בתגריה אי שאל ליה הא מילתא: לחנופי ליה. שמא להחניפו בתמיה: למישרא בתגריה. כדפרישית אס כל דין אחר לפני אפסוק את זה תחלה: אי

שבועת העדות נוהגת באנשים ולא נשים. דכתיב (ויקרא ה) והוא עד בראיו להעיד דבר הכתוב ואשה פסולה לעדות כדליף צפירקין מועמדו שני האנשים: קרוצים. פסולין לעדות. בסנהדרין (דף סו:) ילפינן לה והי ניהו התם מפרש: ולא נפסולין. כמו גזלן שהוא פסול מן התורה שנאמר (שמות כג) אל תשת עד חמס: **אלא בראיון להעיד.** כגמרא (בב"א) מפרש למעוטי מאי: בפני ב"ד ושלם בפני ב"ד. אס מפי עצמו נשבע שאמר שבעה שאני יודע כך עדות: ומפי אחרים. כגון משבע אני עליכם שכתובו ותעידוני ואמרו לו אין אנו יודעים עד עדות ולא הוילא שבעה מפיכם אינן חייבים עד שיכפרו צו צב"ד דכתיב (ויקרא ה) אס לא יגיד וגו' צמקום שאילו היה מגיד היה מועיל וקרא צמוצבע מפי אחרים כתיב אבל מפי עצמו ילף ר' מאיר צג"ש צמפרש צגמרא (בב"א) ואפי' חון לצ"ד: חייבין. קרנן עולה ויורד: עס זדון הצבעה. שחרי לא נאמר צה ונעלס: ועל שגגה עם זדון העדות. שמוזים הם ויודעים לו עדות אבל שוגגים הם על הקרנן כשר שגגת ציעיו לשעבר דלוקימנא (ס) צזומר יודע אני שבעה זו אסורה אבל איני יודע שחיינן עליה קרנן: ואין חייבין על שגגה. אס שוגגים הם לגמרי כסבורין שאין יודעין לו עדות ואחר כך נזכרו שהרי אנוסין סן לא קרינא צכו צשצעין לשקר: **גמ' מנהגי מיל.** דנשים פסולות לעדות: **בעדים הכתוב מדבר.** דכתיב לעיל מנעתי כי יקום עד חמס צזאים וקטא ליה ועמדו: **בעדים הכתוב מדבר.** ללמדן שאין עדות צנשים: **ואס נפשך לומר.** ואס תרל' להשיצ תשוצה על דרך זו הרי קן ג"ש מפורשת שהכתוב מדבר בעדים: **ונאמר להלן שני.** על פי שני עדים: **מה אס נפשך לומר.** מה היה לו להשיצ על דרך הראשונה: **וכי תימא.** צמוצע ותמצע משמעתי קרא ואפי' סן מוצעים צזים או מוצעים צזים צדין אחד כל המוצעים קרי להו קרא חד וכל המוצעים קרי להו קרא חד: **מלוא צבעלי דינים שיעמדו.** (בעמידה) דהא קרא נמי צבעלי דינין איירי דכתיב אשר להם הריצ (דברים יט): **שלא יחא אחד עומד ואחד יושב.** שלא יראה חצירו שמכצדין אותו יותר ממנו ויקסתמו דצרייו: **הוי דן אס תצריך לכף זכות.** ולא צדין צבעלי דינים הכתוב מדבר אלל צזורא חצירו עשה דבר שאלה יכול להכריעו לצד צצירה וללד זכות הכריעו לזכות ואל תחשדהו צבעירה: **השחל לדנוי יפה.** לקמן מפרש לה למישרי בתגריה אס צזא שני דינים לפניך ואחד מהם של תלמידי חכמים הוי פוסק אותו תחלה ופטור אותו מלפניך: **למאי שאל ליה הא מילתא:** לחנופי ליה. שמא להחניפו בתמיה: למישרא בתגריה. כדפרישית אס כל דין אחר לפני אפסוק את זה תחלה: אי

שבועת העדות. מנהגי מ"י. תימה אמאי לרין קרא דעבד פסול לעדות כפ' החובל (ב"ק דף פח). מלל יומתו אבות על צניס תיפוק ליה משום דגמרין לה לה מאשה: **שלישה אין באין לדין.** אבל אי בעדים איירי אחי שפיר דאורחא דמילתא דיון דסגי בתיב דלא אמו טפי אבל הבאים לדין כל בעלי דינין רגילין לנא: **כל כבודה בת מלך פנימה.** וא"ת השתא נמי דאירי בעדים מנא ליה למעוטי נשים דלמא הא דנקט קרא אנשים משום דכל כבודה בת מלך יש לומר דגבי עדים ע"כ לרין לנא דלון עד מפי עד כשר אבל לדין יכולה למסור טענותיה ביד אחר: **מצוה בבע"ד דינין שיעמדו.** ואפ"ר יהודה מודה ואמר הכא דין או בעדים דמלוא שיעמדו כדאמר' בסמוך וקשה דפסק כתרל דמועד קטן (דף כה. וסס) משמע דועמדו לא משמע עמידה דנפקא לן קריעה מעומד מויקס איזב ויקרע ופריך אלן מעתה ועמד ואמר ה"נ והסתיר דין עומד וזין ויזב ומשני